

# Gavroche și Cosette

Fragmente din romanul „Mizerabilii“

Traducere de *Olga Monta*

Repere biobibliografice de *Lucian Pricop*

## CUPRINS

<i>Adolescența adolescentului de pretutindeni</i> (Lucian Pricop) ..	7
Gavroche.....	11
Cosette .....	51

## GAVROCHE

 dinioară, cu vreo sută de ani în urmă, Parisul era tot atât de plin de copii vagabonzi, ca pădurea de păsărele. Păsărelele se cheamă vrăbii, iar copiii, ștregari.

Acești băiețandri, în vârstă de șapte până la unsprezece ani, trăiau de obicei în cete. Părinții lor, istoviți de sărăcie și munci grele, nu puteau și, uneori, nici nu voiau să le poarte de grijă. Dar ștregarii nu-și pierdeau curajul. Erau zile când nu mâncau; dar nu era seară să nu se furișeze, dacă aveau poftă, la teatru. Uneori n-aveau cu ce să se îmbrace, nici ce să-și pună în picioare, și nici unde să se adăpostească măcar. Zile întregi hoinăreau pe străzi și înnoptau pe unde se nimerea. De la tații lor aveau câte un pantalon jerpelit, care li se târa pe pământ. Pe cap purtau câte o pălărie veche, cine știe a cui, care le aluneca mereu pe nas.

Ca să fii primit printre ștregarii parizieni trebuia să ai merite însemnate. De pildă, unul dintre ei se bucura de o deosebită cinste pentru că văzuse un om căzând de pe turnul unei biserici, un altul, fiindcă fusese de față când se răsturnase înaintea lui o diligență, al treilea, deoarece cunoștea un

soldat care fusese cât p-aci să scoată cu baioneta ochiul unui domn cu vază.

Prețuia mult pumnii zdraveni. Ștregarului îi plăcea să-și dea ifose: „Uită-te numai cât îs de voinic!“ Acel căruia i se întâmpla să se taie „până la os“ era socotit erou. Îi invidiau grozav pe stângaci, iar șășiii aveau mare trecere.

Ștregarii se încăierau neconținut cu vardiștii care organizau noaptea razii pentru prinderea micilor vagabonzi. Iată de ce fiecare ștregar știa cum arată la față și cum se numesc toți vardiștii.

Le știa pe de rost obiceiurile și găsise pentru fiecare câte o poreclă: „ăla e Trădătorul, ăla e Afurisitul, ăstălalt e Namila și ălălalt e Caraghiosul; ăsta-și închipuie că Pont-Neuf e numai al lui și nu lasă «lumea» să se plimbe pe marginea podului, dincolo de parapet, iar ăstuilalt îi place să tragă «oamenii» de urechi...”

Ștregarul parizian era uneori cuviincios, alteori însă era nespus de obraznic.

Avea dinți stricați, pentru că mânca puțin și prost, dar avea ochi frumoși și limpezi, pentru că era deștept.

În vremea aceea puteai întâlni adesea pe Boulevard du Temple un băiat de vreo unsprezece-doisprezece ani, care era adevărata întruchipare a ștregarului. Purta pantaloni lungi, bărbătești, și o bluză femeiască. Dar nici pantalonii nu-i avea de la taică-său și nici bluza de la maică-sa. Niște oameni străini îl îmbrăcaseră, de milă, în aceste zdrențe. Totuși, băiatul avea și tată și mamă. Taică-său însă nu-i purta de grijă, iar maică-sa nu-l iubea; astfel, pe drept cuvânt, putea fi socotit orfan.

Se simțea la largul lui numai pe stradă. Era un băiat palid și bolnăvicios, dar istet, îndemnatic, zglobiu și tare glumeț.

Nu stătea niciodată la un loc; hoinărea pe străzi cântând, scormonea prin canale de scurgere, șterpelea pe ici, pe colo, cu haz și îndemânare, așa cum fac pisicile sau vrăbiile, râdea când i se spunea ștregar și se mânia când i se spunea haimana.

N-avea nici casă, nici masă, nici pe cineva care să-l iubească și să-l mângâie, dar lui nu-i păsa. Și cu toate că era atât de părăsit, uneori îi trecea prin minte: „Ia să mă duc s-o văd pe mama!“ Pleca atunci din locurile cunoscute, cu piețe și bulevarde zgomotoase, cobora pe chei, trecea podurile și, în cele din urmă, ajungea în mahalalele oamenilor sărmani.

Acolo, într-o cocioabă nenorocită, trăia familia acestui băiat zglobiu. Găsea aici numai amărăciune, mizerie și, ceea ce era mai trist, nici măcar un zâmbet de bun sosît. Vatra era rece și reci erau și inimile.

Când intra, îl întrebau: „De unde vii?“ „De pe stradă!“ răspundea el.

Când pleca, îl întrebau: „Unde te duci?“ „Pe stradă“, răspundea el.

Iar maică-sa îi striga din urmă: „Și ce-mi cauți pe aici?“

Copilul trăia lipsit de dragoste și de îngrijire, ca ierburile gălbejite care cresc prin pivnițe. Nu suferea însă din această pricină și nu învinuia pe nimeni. De altminteri, nici nu știa cum ar trebui să fie cu adevărat un tată și o mamă.

Am uitat să vă spun că pe Boulevard du Temple acest ștregar fusese poreclit Gavroche.<sup>1</sup>

La Paris se ivesc adesea, în mijlocul primăverii, zile friguroase, când ai putea crede că s-a întors iarna.

---

<sup>1</sup>Se va citi Gavroș. (n.r.)

Într-o asemenea seară rece de aprilie, Gavroche, zgribulindu-se de frig în zdrențele lui, stătea pe o stradă plină de lume, în fața unei vitrine mari de frizerie, luminată din belșug. Își înfășurase gâtul într-un șal șterpelit cine știe de unde. Părea că privește cu o curiozitate plină de admirație un manechin de ceară – un cap de femeie pieptănat cu iscusință și împodobit cu flori – care se rotea în vitrină, zâmbind trecătorilor. Adevărul era însă că Gavroche observa ce se petrece în frizerie, pândind momentul în care s-ar fi putut strecura înăuntru, pentru a șterpeli din vitrină o bucată de săpun, pe care s-o vândă pe urmă, pentru câțiva gologani, unui bărbier de la mahala. I se întâmpla deseori să prânzească numai datorită acestui mijloc.

Era foarte îndemânatic în asemenea isprăvi, pe care le numea „a-i bărbieri pe bărbieri!”

Tot admirând manechinul de ceară și privind bucata de săpun, el mormăia printre dinți: „Marți! Nu marți! Marți să fi fost? Mi se pare că marți. Da, marți. Se străduia să-și aducă aminte când mâncase pentru ultima oară. Își dădu seama că aceasta se întâmplase cu trei zile în urmă, deoarece era vineri.

În prăvălia caldă și luminată, frizerul bărbierea un client și din vreme în vreme arunca câte o privire piezișă dușmanului, adică ștregarului rebegit de frig, dar obraznic, care stătea la geam cu mâinile în buzunare și, desigur, punea ceva la cale.

Dar iată că Gavroche văzu doi copii mai mici decât el, unul de vreo șapte ani, celălalt de cinci, destul de bine îmbrăcați, care intraseră în prăvălie. Era greu să înțelegi ce spuneau, deoarece vorbeau amândoi deodată. Cel mai mic plângea întruna, iar celui mai mare îi clănțăneau dinții de

frig. Bărbierul se întoarse furios și, fără să-i asculte, îi dădu afară, strigând după ei:

– Intră și ăștia fără nici un rost, numai așa, să înghețăm și alta nu!

Copiii plecară, plângând. Între timp, cerul se înnorase și începuse să plouă mărunț.

Gavroche se repezi după copii:

– De ce plângeți, broscuțelor?

– N-avem unde să dormim la noapte, răspuse cel mai mare. ॐ

– Asta-i tot? Mare lucru! Face să plângi pentru asemenea fleacuri? Uite prostuții! Și, ocrotitor, cu voce mângâietoare, el adăugă:

– Veniți cu mine, țâncilor!

– Venim, domnule, răspuse cel mai mare.

Contentindu-și plânsul, copiii îl urmară cu încredere pe Gavroche. Depărtându-se, Gavroche nu se putu stăpâni să nu arunce o privire furioasă spre dugheană.

– Fiară nemiloasă! mormăi el. Viperă, nu alta! Ascultă, bărbierule! Am să caut un lăcătuș și am să-ți agăț niște clopoței la coadă!

Din pricina bărbierului căpătase acum gust de harță. Sărind peste o băltoacă, zări o bătrână cu o mătură în mână și o întrebă:

– Doamna a ieșit la călărie?

Și pe dată stropi cu noroi ghetele lustruite ale unui trecător.

– Nătărăule! țipă trecătorul furios.

Gavroche își scoase nasul din șal:

– Aveți vreo plângere de făcut?

– Da, împotriva ta! se răsti trecătorul.